

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

5. köide Tallinnas, teisipäeval, 14. oktoobril 1924 Nr. 40 (84)

Sisu:

Toimetuse kommentaar

Prof. E. Berendts: Ühingute ja aktsiaseltside
maksustamine

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Isiklikud teated

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Väljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

EESTI MAJANDUS

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri
ilmub Eesti Majanduspoliitilise Seltsi väljaandel
kord nädalas

Vastutav toimetaja N. KÖSTNER

Ainukene majandusline eri-ajakiri Eestis

Juhtkirjad paremate Eesti asjatundjate sulest
Laialdane majandusline informatsioon sise- ja
väljamaalt

Eesti konsulaar- ja kaubandusliste esitajate aru-
anded

Igale ärimehel tarvilikud praktilised teated kau-
banduse, tööstuse ja rahanduse alalt

Ärisse puutuvad juriidilised teated

**Ajakiri ilmub kaubandus-tööstusmi-
nisteeriumi, Tallinna Börse-komitee,
Pankade Nõukogu ja Vabrikantide
ühisuse toetusel**

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.- Väljamaale 2000.
pooles " " 500.- " 1000.-

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39

Talitus: Lai tän. 38, Graafiline ühing „Kiri“, tel. 18-66

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.— Väljamaale Emk. 2000.—

pooleaastas „ 500.— „ 1000.—

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafiline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

5. köide. Tallinnas, teisipäeval, 14. oktoobril 1924. Nr. 40 (84)

Sisu: Toimetuse kommentaar. Prof. E Berendts: Ühingute ja aktsiaseltside maksustamine. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 13. oktoobril 1924.

Kaubahinnad kui majanduspoliitika peegel. Senini puudub meil ikka veel üks tähtsam majanduse baromeeter; nimelt suurmüügi hindade korralik indeks. Ainus materjaal, mis sel alal eraurijal kättesaadav, on kaubabörse koteerimiskomisjoni iganädalane hinnasedel, milles aga tihti peale kuude ja poolaastate kaupa puuduvad just meie tähtsamate kaupade hinnad, nagu seda on metsasaadused ja lina. Peale selle ei ole selles hinnasedelis hinnad mitte alati üles antud ühe ja nende samade ainete kohta. Niisuguse puuduliku materjaali juures peab muidugi otsustega ettevaatlik olema. Teiselt poolt on hindade liikumise ülevaate saamine hädatarvilik. Läänud aasta „Eesti Majanduses“ tõime ülevaate hindade liikumise kohta igal kuul, kuid lõpetasime selle töö just materjaalide puudulikkuse ja täpsusetuse pärast. Läänud aasta andmete tulemusena leidsime igatahes, et üldiselt võetud kuni aasta lõpuni, vaatamata marga kursi langemiste peale, viimastel kuudel sisseveetavate kaupade hinnad üldiselt mitte ei tõusnud, kuna sisemaal valmistatud kaupade hinnad järjekindlat tõusu näitasid, mis iseäranis teravaks kujunes augustis ja septembris, kuna hiljem ka selle kaupade liigi hinnad alanesid (vaata „Eesti Majandus“ nr. 1 1924. a.). Selle nähtuse põhjus oli krediidide inflatsioon, mis siseturul elava nõudmise sünnitas kõikide kaupade kohta, missugust nõudmist sisemaa kaubad oma kasuks ära tarvitasid. Kaupade nõudmine siseturul oli nõnda suur, et meie tootendid olles kaitstud kõrge tolliga hea

juhuse said hindade tõstmiseks. Väljamaalt sissetoodavate kaupade hinnad ei tõusnud, sest et valuutat vabalt vahetada võis ja võistlus importööride vahel suur oli. Kui sügisel krediidikraan kinni jäi, siis andis see ennast tunda, vaatamata marga kursi langemise peale, ometi siseturu kaupade hindade langemises. Nimetada võiks siin tsemendi hinda, mis oli veebruari lõppus 850 ja dets. lõppus 745 marka vaadi eest ning Eesti tallanahka, mille hind oli vastavalt 5500 ja 4500. Muidugi tõusid puuteksportkaupade hinnad ühes kursiga (või, tärgklis, siirup).

Et väikestki ülevaadet saada hindade kujunemisest n. n. „uue majanduspoliitika“ ajajärgul, oleme arvestanud hindade indeksid dets. lõpuks, märtsi lõpuks, juuli ja septembri lõpuks, võttes aluseks vastavad hinnad veebr. lõpul 1923. Arvestusmeetodi kohta tuleb nimetada, et oleme tarvitanud keskmisena mediaani, kui keskmist, mis kõige vähem ära oleneb üksikute hindade puudulikkusest või ka üleüldse puudumisest. Kaubad said jaotatud kahte rühma—importkaubad (Ameerika nisujahu, riis, kakao, kohvi, tee, suhkur, heeringad, sool, kivisüsi, masinaõli, nafta, petrooleum, bensiin, raud, malm, Inglis-tina, vask, plekk, seebikivi, superfosfaat) ja eksport- või sisemaa-kaupade rühm (Eesti rukis, kaerad, odrad, kartulitärklis, siirup, või, juust, sea-liha, rotatsiooni paber, tsement, Eesti tallanahk, tuletikud, puuvillariie).

Mõlema rühma kohta on iseseisvalt arvestatud mediaanid ning kogu kaupade hulga kohta samuti iseseisvalt üldmediaan. Arvestuse tagajärjel saabusid järgnevad indeksid vastavate kuude lõpuks:

	Veebr. 1923	Dets. 1923	Märts 1924	Juuli 1924	Sept. 1924
Importkaubad	100	101	114	129	136
Siseturu ja eks- portkaubad	100	102	105	116	116
Üldindeks	100	102	110	120,5	129
Dollari kurs	338	388,5	379,5	437	412
			(tegelik k.)		
Dollari indeks	100	115	112	129	112

Sellest võrdlusest on näha, et kuni detsembri lõpuni kaubahinnad võrdlemisi õige vähe tõusid, vaatamata selle peale, et mark 15% oli langenud. Hindade tõus algas hiljem ja juba märtsi lõpuks olid import kaupade hinnad dollari kursist vähe mõõdagi jõudnud. Juuli lõpul seisis dollari kurs ja sisseveetavate kaupade indeksid ühe kõrgusel, et septembri lõpuks järsult lahku minna – vaatamata marga kursi tõusu peale jätkus sisseveetavate kaupade hinna tõus edasi. Siseturu ja eksportkaupade hinna tõus jäi kogu aja jooksul marga kursi langemisest maha ning juuli lõpust septembri lõpuni ei ole hindade tasapind üldiselt mitte tõusnud. Kaubahindade üldindeks jäi kuni juuli lõpuni üldiselt dollari indeksist maha, kuid oli septembri lõpuks sellest ka juba mõõda jõudnud.

Selles hindade kujunemises peegeldub selgesti muutus meie majanduspoliitikas – deflatsiooni tagajärgede all kannatavad kõige enne siseturu hinnad, mis marga langemisele järele ei jõua ja sellepärast tegelikult madalamad on kui läinud aastal. Importkaupade kiirem hinna tõus on seletatav tollipoliitikaga. Muidugi on meil siin tege- mist veel teise nähtusega, nimelt sellega, et hinnad harilikult rahaväärtuse muutustele ainult teatud aja jooksul kohanevad. Nii jätkavad, näituseks, importkaubad tõus- mist, kuna dollar juba langeb.

Need arvud väärivad selles mõttes tähele- panu, et nendes õieti meie marga kursi edaspidise parandamise probleem valgus- tust leiab. Nagu näha, on praegu hindade üldine tasapind võrreldes dollari kursiga juba kõrgem, kui ta enne meie valuuta lange- mist oli. Sellepärast tuleb arvata, et edas- pidine kaugeleulatav marga kursi parane- mine teatud vägivaldseid nähtusi meie rahvamajanduses peab elule kutsuma, sest hindade tasakaalu viimine marga kursiga, mis igatahes paratamata on, võib sündida ainult suurte vapustuste teel, mida meie nõrgad ettevõtted vaevalt suudavad kanda. Krooni kursi viimine 100 peale, mis tähendaks dollari indeksi langemist meie võrd-

lustabelis 122 pealt 112 peale, nõuaks vas- tävalt hindade indeksi langemist umbes 13% võrra. See on vististi ka kõige kaugem siht, mida sel alal kätte peaks püüdma. Tagatiseks on see asjalugu, et siseturu ja eksportkaupade hinnad praegu ainult vähe sellelt tasapinnalt kõrgemal on ja deflat- siooni pearaskus langeks just meie import- kaubanduse peale, mille eest hoolitsemine valitsuse majanduspoliitikas kahtlemata teise järgu ülesannete hulka peaks kuuluma.

Valitsuse sele- tuse puhul.

Valitsuse järjekorraline seletus meie majandus- lise seisukorra kohta lõp- pes seekord jälle liht ülemineku vormeliga ja teda tuleb käsitada igatahes kui senise majanduspoliitika võitu. Opositsioon oli igatahes kasvanud niihästi paremalt, kui pahemalt poolt ning koalitsiooni rühmade eneste keskel tuli avalikuks teatud seisukohade lahkumine, mida nähtavasti tera- vaks ei aetud ainult kartuses uue kriisi pärast. Kahest pahest valiti väiksem ja hääletati sellepärast liht ülemineku vormeli poolt. Rahaministri seletus oli teatud mõt- tes otsekohene väljakutse. „Meie majan- duspoliitikat on nimetatud margapoliitikaks ja seda ta ka on, sest et kindel mark meie majanduse alus on.“ See väide on kahtlemata õige ja oli omal kohal, sest et paremalt tiivalt tõesti kuuldavale tulid hää- led ja linnas küllalt on liikumas kavasi, et ainus õige pääsetee on uuesti asuda paber- raha trükkimisele. Vaieluste päeval võis otsekohe näha ärimehi, kes valitsuse kuku- tamist just nagu Messiasist ootasid. Et vali- tuse margapoliitika tagajärgi on annud, seisab igatahes väljaspool vaielust. Selleks on tarvis ainult meie börsi kursisedelit jälgida.

Kuid on olemas teine küsimus, mille peale rahaminister vastuse võlgu jäi ja val- mis oli isegi järele andma, et sel alal viga- sid on tehtud. See on nimelt küsimus, kas margapoliitikat ajades mitte teiste ma- janduspoliitiliste probleemide lahendamine ei ole kannatanud ja kas mitte võimalik ei oleks olnud marka tõesti vähem valusate abinõudega parandada. Meie arvates tohib ja võib praegust valitsuse majanduspoliiti- kat arvustada ainult sellelt seisukohalt ja ainult sel seisukohal on ka „E. M.“ kogu aja seisnud. Rahaministri seisukoha nõr- kus ja vormilikkus tuli õige teravalt avali- kuks juba tema kõne ajal. Tema oli opti- mistiline, sest et tarvitusele võetud abinõude

tagajärjel mark tõusma oli hakanud, ja sellest et igasugused lõbustuskohad viimasel ajal vähe teenivad, ei võida ometi järeldada et meie majandusline seisukord väljapääsemata on. Selle argumentatsiooni pealiskaudsust paljastas teravalt s. d. Johanson oma vahelhüüdega „jutustage meile parem tööstuse seisukorrast“. Sellest ei olnud ministril midagi jutustada, aga hiljem maalised teised kõnelejad ja nende hulgas tööja hoolekande minister meie tööstuse seisukorrast õige kurva pildi. Tuleb avalikuks, et maikuust saadik suurtööstuse tööliste arv umbes veerandi võrra on langenud ja et needki tihti tervet nädalat ei tööta. Veksliprotestide hulk on käesoleva aasta 8 kuu jooksul suurem olnud kui kogu läinud aasta eest. Rasked kuud on aga veel ees. Oksjonite hulk oli käesoleva aasta septembris 3 korda suurem, kui läinud aastal ja kui neid oksjoni kuulutusi lähemalt silmitseda, siis leiata seal igasuguseid vähemaid ja suuremaid ettevõtteid ja isegi talusid, kuna läinud aasta oksjonite nimekirju ehtisid peaasjalikult oksjonite kuulutused tulumaksu pärast. See on kriis, mille raskused on meile kaela tulnud muu seas suurelt osalt endise majanduspoliitika pärandusena. Siiski võime küsida, kas selle kriisi arstimine tema süvendamise teel õigustatud ja soovitatav on.

See on probleem, mida margapoliitikat ajades silmast ei tohi lasta. Deflatsiooni tuleb tingimata senikaua jätkata kuni marga kurs teatud tasapinnal, milleks seekord on võetud 100 m. 1 kuldkroon, kindlustatud on, kuid kaugemale minna ja rahamärkide kokkutõmbamist jätkata kuni pabermargale kate on saavutatud, mis rahaministri kohta küllaldane näib olevat (60%), on vaevalt otstarbekohane. Seda tunnistas ka rahaminister ise ja võttis oma sellekohase teesi tagasi seletades, et tema paberraha katte muretsemist võimalikuks peab, kas välislaenu ehk meie loodusvarade realiseerimise teel. Seda tuleb tervitada, sest et vastasel korral meid oleks ähvardanud otsekohene odav väljamüük väljamaalastele, sest et teisel teel valuutat saada oleks olnud võimata.

Samasugune lugu on õieti ka krediitide kokkutõmbamisega. Kui palju Eesti Pank õieti krediite kokku on tõmmanud, selle üle on raske otsustada ja nähtavasti ei olda Eesti Pangas eneses selle küsimuse kohta selgusel, sest ega muidu ministri andmed üksteisele vastu ei oleks käinud.

Lugu on nimelt selles, et kõik väljaantud laenud mitte ei seisa laenude arvetel. Niipea kui neid tõsiselt sisse nõudma hakatakse, sahtub üks osa protesteeritud vekslite, teine kahtlaste nõudmistest või mõne muu selle-sarnase aru peale ja võib nii vastavalt laenu arvete üldsumma kahaneda ilma ei laenusid kokku tõmmatud oleks.

Laenude kokkutõmbamise siht riiklises keskpangas võib ja peab olema ainult majanduspoliitiline, margapoliitika muidugi juure arvatud. Sellest seisukohast vaadatud ei anna tihti laenude kokkutõmbamine teatud ettevõtetes, mis kokkutõmbamise tagajärjel haamri alla lähevad, mitte soovitatavaid tagajärgi. Võib isegi vahel arvata et Pangal tema majanduspoliitiliste ülesannete täitmisel kasulik on, mitte üksi teatud summasid ilma protsentideta raskes seisukorras olevatesse ettevõtetesse jätta, vaid ka osa neist summadest mahakirjutada, et ettevõtteid jalule aidata, kui et protsentide maksmata jätmise tagajärjel ettevõtteid täies ulatuses pankrotti ajada. Kui Pank, näit. seisukohale asunud on, et metallitehastelt tulevad laenud, mis ainult õige väikese protsendi tehaste täielikust väärtusest välja teevad, sellepärast sisse nõuda, et tehased praeguse raske konjunktuuri juures pooleldi seisavad, siis võib tehaste realiseerimine sündida ainult sisseseadete vanaraua ja võib olla maalade poole hinna eest. Kuna oksjonil väljamaksmine peab sündima puhtas rahas, mida praegu eramajanduses õige vähe liikumas on, siis oldakse päris kindlal arvamisel, et isegi see korda ei lähe, vaid et tehased jäävad lihtsalt Panga või kaffeks Panga enese kätte. Paremal juhtumisel saab Pank sel moel küll teatud osa liikvelolevast rahast jälle sisse tõmmata, kuid selle eest lähevad tehaste kallid sisseseaded vana rauana müügile, kuna nende tuleviku välja-vaated ometi absoluut lootuseta ei ole. Halvemal juhtumisel ei saa aga Pank sedagi kätte, vaid jääb tehaste peremeheks ja edaspidiseks korraldajaks, mis temale rohkem kulusid ja tüli võib teha, kui praegune seisukord. Iga väiksemgi konjunktuuri muutus võib aga tehasele hõlpsalt nii palju elujõudu anda, et nad oma võlgade tasumisele võivad asuda. Kuna jälle teiselt poolt olemas on ettevõtteid, mis mõne miljonilise värske krediidi abil laiemaulatuslist eksporti võiks teostada, siis ei peaks ka sel juhtumisel Pank mitte keelduma neid krediiti andmast, sest need krediidid mõjuksid kahtlemata meie marga

kindlustamiseks kaasa. Samane lugu on vististi ka meie käesoleva aasta metsalangi mobiliseerimisega.

Rahaministri tunnistus, et krediite tegelikult kokku ei ole tõmmatud ja et see kokkutõmbamine kõige suuremate raskustega ühenduses on, laseb küll oletada, et valitsuse seisukoht selles asjas vahepeal muutunud on ja et ta krediitide kokkutõmbamist enam hädatavilikuks ei pea. Rahaturu seisukord laseb arvata, et seda margapoliitika pärast esialgu tarvis ei ole. Pangale jääb ainult ülesandeks otsustada, kas majanduspoliitiliselt mõnede krediitide kokkutõmbamine tarvilik ei ole selleks, et teisi alasid seda jõudsamalt finanseerida.

Valoriseerimise probleemi ei pruugi meil sel puhul uuesti sisuliselt arutama hakata. Kui lähemate päevade jooksul marga kurs 100-ni kroonist alla viidakse, mis täiesti võimalik näib olevat, siis peab küll igaühel aru saada olema, et kogu seda janti kellegile tarvis ei olnud, mis meie ärielus oma ootamatuse ja kindlusetuse läbi äärmist segadust sünnitas. Ka rahaministril enesel näib siin kahtluseid olema, sest ta libises kogu küsimusest üle ainult märkusega, et ta usub, valoriseerimisel olla oma mõju marga tervendamise mõttes olnud. Põhjendusi ta ei toonud.

Ka tollide mõju kohta võis rahaminister ainult oma usku nende tervendavasse mõjusse alla kriipsutada. Tollide tõstmise otsekohene tagajärg oli silmanähtav sisseveo kasvamine. Augustikuul saavutati küll aktiivne kaubabilans, kuid peasjalikult väljaveo kasvamise arvel ja nende ainete sisseveo kahanemise arvel, mis kas hoopis tollivabad ehk tegelikult tollivabad on. Kuipalju sel alal just tollide tõstmine kaasa aitab, nähtavad lähemad kuud. Igatahes võib juba nüüd tähele panna üldist salakaubaveo kasvamist, sest et tollid selle ala küllalt kasutoovaks on teinud, et teda suurejoonelisemalt korraldama hakata. Seda tuleb iseäranis toonitada piirituse salakaubaveo kohta, mis täiesti ülekäte on läinud sisemaa piirituse hindade üleskruuvimise tagajärjel. Ka tulevad maalt alalõpmata teated, et roostetanud ja kolikambrisse visatud samogoni vabrikud oma tegevust jälle on alganud. See näib olema niisama kardetav katse kui tollide ülemäärane pingutamine.

Tuleb loota, et see kriitika-tuli, millest valitsuse margapoliitika riigikogus läbi käis, selle viimase tema kabinetlikusest ja doktorinärsusest vabastab ja tema tõesti lõpuks

majanduspoliitikaks muutub, mille üheks tähtsamaks ülesandeks kahtlemata on Eesti marga kindlustamine.

Uhte asja tahaksin veel eriti alla kriipsutada. Ehk küll konjunktuur õige ebasoodne on, näib rahaminister ikka veel erakorralise metsade realiseerimise mõtet hauduvat ja seda nimelt otsekohese margale valuutakatte soetamise eesmärgiga. Kas ei oleks soovitamam parem seda plaani esialgu hoopis ära unustada, kui seda valuutakatet kunstlike ja vägivaldsete abinõudega meie metsade kulul soetada. Valitsus peaks sel puhul meeles pidama, et kui ta tema arvates tarvilikud 9 milj. kuld-rubla Eesti Panga valuutakatteks tagavaraks kogub, siis ühel heal päeval mõni teine valitsus võib tulla, kes selle rahvamajanduse „määrdeks“ niisamasuguste tagajärgedega ära võib kulutada, nagu meie senised miljonid on läinud ning siis tuleks mängu otsast peale korrata. Parema juba seda valuutakatet soetada aegamööda, teades, et ta meil metsade näol ära ei jookse ja ka nii kergesti „määrdeks“ ei saa muudetud.

Narva hüdro-elekter

lõõb jälle järjekorraliselt laineid. Ajalehtede teatel on üks Inglise rahameeste rühm valitsusele kogu ettevõtte finanseerimiseks laenu pakkunud kuni 2 milj. naelsterlingit. Laenu tingimised on praegustes oludes võrdlemisi soodsad. Igatahes on raske ette kujutada, et kergematel tingimistel rahasaamine võimalik oleks. Nii oleks ettevõtte finanseerimise võimalus vähemalt teoreetiliselt olemas, nii et mõtet on küsimuse praktilise teostamise võimalusi valgustada. Pärast valmishitamist läheks jaama eksploateerimine aastas maksma asjatundjate kalkulatsioonide järele ümarguselt 450 milj. marka, missuguses summas on ette nähtud ettevõtte kulud, kapitaali protsendid ja kustutamine ning amortisatsioon. See summa jääb muutmataks, vaatamata selle peale, missugune jaama koormatus on. Täie koormatuse juures võiks jaam niisugusel korral anda ümarguselt 300 milj. kilovat-tundi aastas. Ja kui võimalik oleks teda täiel määral koormata, siis läheb kilovat-tund maksma 1,5 marka. Hariliku elektri keskjaama koormatuseks arvatakse aga tegelikult kõige parematel juhtumistel kuni 25% jaama võimest. See oleks 70 milj. kvt., nii et kilovat-tund maksma läheb juba 6,5 marka. See hind on küll

madalam, kui meil harilikult praegu maks- takse, aga ometi selleks liig kõrge, et meie tähtsamaid ettevõtteid Narva elektri peale üle viia ja nende oma jaamasid seisma jätta. Kuuldavasti võida juba praegu mõnede suuremate tehaste jõujaamad põlevkivi kütte peal anda kilovat-tunni energiat 5–6 marga eest. Niisugustel ettevõtetel ei oleks loo- mulikult mingisugust huvi Narvast voolu võtta.

See on probleemi üks külg. Teiselt poolt peab meeles pidama, et meil ka selle voolu hulga tarvitajaid Eestis ei leidu. Ja kõige suurem tar- vituse hulk, mille peale meie asjatundjad loodavad, tõuseb vaevalt üle 30 milj. kvf., ning ainult niisugusel korral, kui ener- giat soodsa hinnaga antaks. 30 miljonilise kilovat-tunni koormatuse juures maksaks aga energia jaamale enesele juba 15 marka kvf.

Sellest kalkulatsioonist järgneb loomu- likult, et jaamachituse peale enne mõtel- dagi ei ole, kui temast saadavale energiale tarvitajaid ei ole loodud. Selle tarvitajana on mõeldud lubjalämmastiku vabrik, mis valmistaks meile nii tarvilikku lämmastiku- väetist. Seesugune vabrik tarvitaks 30.000 tonni väetisaine valmistamiseks 120 milj. kvf. aastas, mis, kui arvesse võtta 30 milj. kvf. muude tarvitajate jaoks, energia hinna 3 margani kilovat-tunni eest alla viiks. Seda hinda ei suuda küll lämmastikuvab- rik maksta, kuid kui tema ka 2 marka kilovat- tunnist maksaks, siis võiks jaam otsad otstega kokku saada, võttes teistelt tarvitajatelt 7 marka kilovat-tund.

Nii tuleb ühes jõujaama ehitusega teos- tada tingimata ka lämmastiku-vabriku ehi- tus, sest et üks ilma teiseta omaga välja ei tule. Lämmastikuvabrikut võib aga ehi- tada ainult niisugusel juhtumisel, kui sellel lämmastikul turg kindlustatud on. Meie põllutöoministerium on siin õige optimist- lik. Seal on nimelt välja arvatud, et meie minimaalselt tarvitame 60.000 tonni lämmastiku väetisainet aastas, nii et kavat- setav lämmastiku-vabrik ainult pool tarvi- tust katta suudaks. Kuid kahjuks on see ainult hall teooria. Tegelikult on meil lämmastikuväetust sisse veetud ainult mõni- tuhat tonni, nii et seda tarvitust alles veel l'u u a tuleb, milleks muidugi eestkäät põllu- majandusele tarvis on anda suuri krediite, mis vähemalt poole miljardisse aastas pea- vad ulatama.

Peale selle jääb siiski veel lahendamata küsimus, kas lämmastikuvabrik Narvas

suudab sama odavalt oma produkti turule saata, kui seda teevad Norra vastavad vab- rikud, kus, nagu üks asjatundja seletada teadis, enne sõda üks aastane hobusejõud maksis ainult 18 krooni ehk vaevalt 30 Eesti penni 1 kvf. eest. Igatahes on kuulda, et soomlased Imatral, kus chituskulud ühe hobusejõu kohta hulga väiksemad tulevad kui Narvas, selle juures kahtlevad, et läm- mastikuvabrik ennast renteerida suudaks.

Nii tekkib terve hulk seni lahendamata probleeme enne kui laenu tegemise ja elekt- rijaama ehitusega tegelikult peale võiks hakata. Et siin vähegi vildak kalkulatsioon meie riigi rahaasjanduse kõige raskemasse seisukorda võib viia, siis peab küll kogu asja äärmise ettevaatusega ajama. Kõige lihtsam probleemi lahendusvõimalus sei- saks muidugi selles, et kogu ettevõtet kont- sessioneerida ja riisiko kontsensionääride peale veeretada. Kontsensionäärid oleks sunnitud ettevõtet igatahes võimalikult väi- keste kuludega ehitama ja ka energiat või- malikult odavalt andma, et omale tarvi- tajaid leida. Nii oleks tarvitajate eksploateerimist kontsensionääride poolt vaevalt karta. Peaks siis ettevõtte ennast korralikult ren- teerima, ei võiks valitsusel raske olla teda mõne aja pärast välja osta, kuigi siis välja- ostu summa suurem oleks, kui jaama ehi- tus omal kulul maksma läheks, sest siis oleks tegemist kaubaga, mille väärtus on kindlasti teada. Kontsensioniooni tingimised võiksid olla kõige kergemad, sest et parem on kui Narva kose jõudu kasutavad kont- sessionäärid sellest isegi hästi teenides, kui et ta aasta aasta järele maha jookseb.

Teine võimalus oleks muidugi kui valit- susel korda läheks kontrahenti leida, kes juba nüüd, kas lämmastiku või mõne teise alali- selt töötava vabriku jaoks, eelpool kalku- leeritud energia hulga 120 milj. kvf. kindla hinnaga pikema aja peale ära ostaks. Täiesti tuule peale oleks aga kogu ettevõtte rajamine, kui valitsus ise lämmas- tikuvabrikut peaks hakkama ehitama ja eksploateerima, et sellega jõujaama kulusid katta. Riigi jaoks on seal riisiko liig suur.

Ühingute ja aktsiaseltside maksustamine.

Prof. E. Berendts.

Oleks „õökullide viimine Ateenasse“ kui tahaksime praegusel kapitalismi ja maailma-

majanduse ajajärgul palju sõnu teha majandusliste ühingute tähtsuse üle, sest see on iseenesest mõistetav. Hiiglaülesandeid, mis seisavad praeguse aja programmis majanduse alal, võidakse lahendada ainult tööjõu ja kapitaali koondamise teel. Isegi n. n. kommunistline Venemaa, kellel küll veel punase kommunismuse lipp mastis lehvib, peab ikka otsustavamalt vihatud kapitalismi ees kapituleerima, sest seal ei tööta mitte ainult artellid ja teised ühendused kui palju see käesoleva õiguslise korra kindlustuse juures võimalik on, vaid ka „sega“-ühingud, millest erakapitaal ja riik kui kapitalistid osa võtavad; ja ei kesta vist küll kaua, kui vana surnukspeetud „kodaanlaste“ kapitalism oma tagasitulekut pühitseb selle rusudel, mis puruks löödi teooria huvides, mille üles leidsid unistajad, kes elu reaalsusega arvestada ei tahtnud ja üht „homo communisticus“ konstrueerisid, nagu kord Adam Smithi õpilaste klassiline majandusteadus „homo oeconomicus“. Viimane pidi oma tegevuses ainult üht motiivi tundma – individuaalset omakasu, teine samuti üht motiivi – sotsiaalset ühiskonnatunnet. Mõlemad ideed äpardasid, sest inimest juhivad tema tegevuses kaks tungi: tung seltskonna järele ja egoismuse tung. Ükski dekreet ei suuda neid kahte inimlike olevuse põhitooni lahutada.

Moodsa majandusorganisatsiooni kriitikud ei salli aktsiaseltse ja iseäranis vihkavad nad kartelle, sündikaate, kontserne ja truste. Nad tunnistavad selle-eest teisi majanduslisi kollektiiv-asutusi: valmistusühinguid ja tarvitajate-ühisusi. Nad näevad aktsiaseltsides (ka täisühingutes (ПОЛНОЕ ТОВАРИЩЕСТВО), – usaldusühingutes, ja piiratud vastutusega ühingutes) kapitaali kontsentreerimise kehastust ja viimane peab ju sotsiaalsele elule haiglase iseloomu andma ja lõpuks „masside viletsuse“ kaasa tooma. Et niisugune kapitaali kontsentreerimine meil võtab, selle juures ei ole kahtlust. Ja kus oleksime meie praegu, kui seda kapitaali kontsentreerimist ei oleks olnud? Kas oleks meil olema raudteid, suuri aurikuühisusi, Atlandi kaableid? Kas oleks meil suuri krediitasutusi, kinnitusseltse? Muidugi mitte! Meie seisaksime veel endi ürgesivanemate tasapinnal, kes tundsid ainult tähtsusetat läbikäiku ja kes pidid loobuma odavate massikaupade ja tähtsate ainete (raud, puu, vili, jahu, süsi) läbikäigust.

Seda aga ei näe suurte majandusüksuste vaenlased mitte, et kapitaali kontsentreerimine ei tähenda mitte alati varanduse

kontsentreerimist, et näit. aktsiad ka väikese summa peale olla võivad ja niimoodi ka „väikestele inimestele“ osavõttu võimaldavad suurele alusele pandud majapidamise kasudest.

Kui nüüd majandusõigus ja majanduspoliitika tegemist teeb suurte ja väikeste majandusasutustega ja tööstusühisustega, siis peab valmis olema teatud hädasohtude kõrvaldamiseks ja nende vastu võitlemiseks, mis ähvardavad sotsiaalset edenemist suurte seltside poolt, kui need viimased hoolimatalt oma ülekaalu kasutavad, et vähemaid majandusasutusi hävitada; ometi ei tohi aga maha salata, et need suured ühendused ka kasu toovad ja nende kui edendavate tegurite peale majanduselus vaadata tuleb. Vana „piiripidamise“ põhimõtet ei pea ka sellel poliitika alal unustama.

On selge, et maksustamine ei ole mitte ainult abinõu, et muretseda sissetulekuid avalikkudele asutustele (sunnitühismajapidamistele, nagu Wagner neid nimetab) – riigile ja omavalitsustele – nende järjest kasvavate ülesannete täitmiseks, vaid et see ka tähtsaks abinõuks võib olla, et juhtida majanduslist arenemist tervetele teedele. Hea maksupoliitika 4 kuulust reegliti, mis Adam Smith 148 aasta eest üles seadis – maksustamise õigluse reegel, seaduslikkuse-, soodsuse- ja odavusereegel – ja milledele uuemad teoreetikud (Wagner ja Schäffle) juure lisasid viienda peareegli – maksude ulatavuse põhimõtte (s. t. omaduse-rahuldada riigi nõudeid), need ei ole maksvad mitte ainult individuaal-majapidamiste kohta, vaid samuti ka kollektiiv-majapidamiste kohta, ükskõik kas tegemist aktsiaühisustega, kellel miljonilised kapitaalid, valmistusühingutega või tarvitajateühisustega, kellel tähtsusetat kapitaalid ja läbikäik. Tarvis on maksujõudu õiglaselt hinnata ja maksunormi õiglaselt ära määrata. Küsimus, missuguste maksude alla käiksid kollektiiv-majapidamised, on tekitanud laialatavuse kirjanduse, samuti on ka seadusandluse praktikas seda küsimust mitmeti lahendatud.

Juba siis kui XVI. aastasaja lõpul ja XVII. aastasaja algul suured privilegeeritud ühisused ellu tõrkasid, leidis finanspoliitika uue tegevusvälja. Riik andis kollektiiv-majapidamistele küll enamvähem laialatavustelised monopoli-iseloomuga privileegiümid, kuid laskis nende eest maksta, kas ühekordse maksu näol, patendimaksu näol

ehk nõudis suuremaid laenusid, mis enamasti tasumata jäid. Ja kui pärastpoole korrapärane tööstusmaks tekkis, kollektiiv-majapidamiste kujud mitmekesisemaks said ja oma monopoolse iseloomu kaotasid, alludes üldisele tööstus- ja kaubandusõigusele, kui siis üldine tulumaks ja lõpuks varandusmaks uuel kujul osa mängima hakkasid, siis alles läks see küsimus õieti teravaks: kuidas peab maksustaja nende subjektide ja objektidega talitama? Hoolimata tööstus- ja kaubandusõiguse kõike-mahutavast iseloomust, on olnud ja on kollektiiv-majapidamistel eriline seisukoht, mis tõstab neid välja individuaal-majapidamiste keskelt, sest juba üksainus külg nende tegevuses sunnib vahet tegema. Avalik võim nõuab nendelt aruandeid. Ammu enne kui individuaal-majapidamistele teada-annete-kohustus ja enesehindamiskohustus maksudeklaratsioonis peale pandi, pidid kollektiiv-majapidamised avalikkudele võimudele luba andma nende äritegevusse pilku heita. Selleläbi sai nende tulu ja nende puhassissetulek nähtavamaks ja tabatavamaks, kuna individuaal-majapidamiste maksustamise puhul tuli leppida maksujõu hindamise juures väliste, tihtipeale väga ebakindlate tundemärkidega. Ja sellepärast eraldasid juba rohkem kui üks aastasada tagasi üksikud riigid kollektiiv-majapidamisi kui iseäralisi maksuobjekte; niihästi need riigid, kes ei tunnud üldist tööstusmaksu, nagu Ameerika Ühisriigid, kui ka need, kes niisugust maksu võtsid (Austria-Ungari). Ja siis viis maksustamise edenemine nii kaugele, et pärast igasuguseid majapidamisviise haarava tööstusmaksu sisseseadmist äratundmisele jõuti, et tarvis on iseäralist asutustemaksu (Körperschaftssteuer) sisse seada. Niisuguse küsimuse ees seisab nüüd ka Eesti vabariik.

Riigi piirides töötavaid majandusettevõtteid võib maksustada nelja moodi: 1) üldise tööstusmaksuga 2) üldise tööstusmaksuga ja ühtlasi üldise tulumaksuga, 3) üldise tulumaksuga ja erilise maksuga tuluühingute (või majandusettevõtete) pealt ja 4) erilise maksuga tuluühingute pealt, vabastades neid tulumaksust.

Vastuvõetav ei ole küll ühtaegne maksustamine üldise tööstusmaksuga, erilise maksuga tuluühingute pealt ja tulumaksuga. See oleks kolmekordne maksukoorem, mida ei saaks motiveerida ei otstarbekohasuse ega õiglusega.

On teada, et tuluühinguid võib jagada maksupoliitika seisukohalt kahte rühma,

milledest kumbki nõuab isesugust maksustamist: tuluühingud sõna tõsisem mõttes, s. o. niisugused, mis üksi tulu, üksi kasu peale välja lähevad (aktsiaseltsid, usaldusühingud, piiratud osaühisused) ja 2) ühingud, kes küll loodavad kasu saada, aga kelledele puhaskasu mitte peaasi ei ole, vaid tähtsam on sellega kaasas käiv hoolitsemise osavõtjate kui produtseerijate ja tarvitajate huvide eest. Need on igasugused artellid ja tarvitajateühisused, krediitühisused, n. n. rahvapangad jne.

On selge, et esimene tuluühingute rühm on võrdlemata maksujõulisem kui teine ja ühesugused maksunormid mõlema jaoks oleks fiskaalne ülekohus ja sotsiaalpoliitiline eksitus. Viimased aastakümned toovad veel ühe küsimuse päevakorra: avalik-õiguslikud omavalitsused, kõige pealt linna kogukonnad ilmutavad ikka rohkem ettevõtetegevust. Kogukondlised ettevõtted, iseenesest küll väga kasulikud teatud tingimistel ühtlasi aga ka kasutoovad, — algades linna veevärgiga, valgustus- ja liikumisvahenditega kuni linnapankadeni, kinnitusasutusteni jne. — võivad linnale rikkalikult tuluallikaks olla, ja nüüd tekib küsimus, kas peab ja tohib riik neid asutusi ja nende majanduslist puhastulu kasutada kui maksuobjektivi või mitte. Esimesel silmapilgul on kerge öelda — ei, sest need kogukondlised sissetulekud vastavad üldisele huvile ja võivad kodanikkude maksukoormat teatud tingimistel märksa kergendada. Võtab riik ühe osa nendest sissetulekutest ära, siis peab ta teise käega linnafinanse toetustega või abirahadega välja aitama, või luba andma linnamaksusid tõsta. Teiselt poolt on kogukondlise ettevõtetegevuse laienemine nähtus, mis avaldab teatud halba mõju erasettevõtete edenemise peale. Linna õiguslikud või ka ainult faktilised monopolid on ülivägevad võistlejad. Sellepärast ei tohi ka seda asjaolu tähelepanuta jätta ja linna ettevõtja-puhastulu maksustamine oleks tasakaalustava õigluse nõudmine. Aga misugune maksustamise mõtet oleks siin maksuv? Fiskaalselt seisukohalt peaks puhastulu täiel määral arvesse tulema, aga selle vastu räägib sotsiaalpoliitiline seisukoht, mis ei taha piirata ja kitsendada kogukondlist tegevust üleüldistes huvides. Erilise maksu organiseerimine tuluühingute pealt on niimoodi terve rea raskete küsimustega seotud. Ühes artiklis on võimata peatada niisuguse maksu kõigi vormide ja kujude juures. Sellepärast peame piirduma sarnaste maksude vaatlemisega kahes riigis.

Meie valime selleks Austria-Ungari 1896 aasta maksu („Gesetz über die Erwerbsteuer der öffentlichen Rechnungslegung unterworfenen Unternehmungen“ ühes täiendustega 1897 kuni 1914 aastani) ja uue Saksa „asutusemaksu“ (Körperschaftsteuer). Kuna teistes riikides uus maksusüsteem väljakujunenud tulumaksuga ehk ilma selleta paneb aktsia- ja teised ühingud tulumaksu alla, tarvitades isesuguseid oletusvorme (nii ka Eestis, kus tuluühingute kohta on maksavad: Vene ajast pärit 1894 aasta tööstusmaks ühes täiendustega kuni 1917 aastani ja tulumaks 1920–1922a. Eesti seaduse järele), siis leiab Austria 1896 aasta maks nende ettevõtete suhtes süstemaatiliselt palju õigema koha just tulumaksude keskel. Suurte ühiskondlike ettevõtete oluliselt palju kõrgem maksustamine oleneb, nagu öeldud, harilikult sellest, et neid üldiselt tegevõimulisemaks peetakse, et kergem on koorem, mis lasub osamaksude (aktsiate jne.) kursi peal kui otsekohene üksiksubjektide maks, aga kindlasti ka sellest, et aruannete avalikkuse tagajärjel siin kerge on tulused täiesti kindlasti ära määrata.

Austrias oli see igatahes viimane põhjus, mis viis ühingute ja asutuste isemoodi korraldatud ja kõrgendatud maksustamise juure. Vanema seadusandluse järele ei olnud nimetatud ettevõtete jaoks muid maksunorme kui üksikettevõtete jaokski: nad kuulusid nagu viimasedki tööstus- ja I klassi tulumaksu alla (Austria tulumaks oli n. n. klassimaks). Ainult hoiukassad olid sellest vabastatud ja teatud sissetulekud protsentidest kuulusid III klassi tulumaksu alla, kus juures aga oli lubatud teha mahaarvamisi valitsemiskuludeks. Nende ettevõtete juures aga, kes kohustatud olid avalikult aru andma, ei nõutud „usaldusmeeste“ tunnistusi ja tuluhindamist, maksuasutused ise võisid puhastulu kindla summa avaldatud aruannetest välja arvata.

Niisugused ettevõtted käisid sellepärast täiel määral nende aegade jaoks kõrge maksu alla (harilikult 10%), kuna üksikettevõtetes pea alati ainult üks osa kasust maksustamisele tuli. Ainult tulu- ja majandusühingute jaoks, millede tekkimine ehk edenemine niisuguse maksustamise läbi täiesti takistatud sai, lubati tarvitada iseäralisi kergendavaid maksunorme.

Seda asjaolu pidi maksureform muidugi arvesse võtma. Niisuguste ühiskondlike ettevõtete ja nende osamaksude (aktsiate) väärtus kujunes kõrge maksukoorma mõju all; viimase lihtne vähendamine oleks olnud kapitaalilik nendele ettevõtetele; ka ei tahetud sellest rikkast ja kindlast maksusissetulekust mingil tingimisel lahkuda, seda enam, et just see maksuharu suurtööstuse võimuharamisega kiirelt ja hooga kasvama oli hakanud ja tagajärgi tootas.

Reformiseadus eraldas siis need küsitavad ettevõtted üldiselt tööstusmaksust ja korraldas nende jaoks erilise maksuliigi, mis läks esimesest lahku niihästi maksuala määramises, kui ka maksunormis. Et kõrge maksukoorma all ajakohaste ettevõtetüüpide arenemine ja ühes sellega suurtööstuse edenemine ja võistlusvõime takistatud on, selle peale on kahjuks liig vähe tähelepanu pööratud.

Sellepärast ähvardabki alati hädaoht niisuguse erilise ja ühtlasi kõrge maksu sisseeadmise juures. Tuleb igatahes selgusele jõuda, kas oodatav kõrge maksusumma ära tasub seda kahju, mis rahvamajandusele tekitab.

Selle iseäralise maksuviisi tekkimine selektab ka tema maksvuspiirkonna suurt ulatust. Teda ei tarvitatud mitte ükski aktsiaühingute ja nendele sarnaste juures, vaid laiendati igasuguste ettevõtete peale, mis on kohustatud avalikult aru andma. Sellepärast oli kerge läbi viia soodsamaid tingimisi ettevõtteliikidele, mis ka enne olid kergendusi saanud, iseäranis hoiukassadele ja ühistegeliste asutustele (võrdle: Mirbach-Rheinfeld. Grundriss des Finanzrechtes).

Bibliograafia.

Toimetusele saadetud kirjandus.

- „Eesti Politseileht“ nr. 37. 27. sept. 1924.
- „Sõdur“ nr. 40. 4. okt. 1924.
- „Ühistegevusleht“ nr. 9. sept. 1924. a.
- „Loodus“ nr. 9. 1924. a.
- „Eesti Mets“ nr. 19/20. Okt. 1924. a.
- „Agronoomia“ nr. 9. 1924.
- „Eesti Politseileht“ nr. 38. 4. okt. 1924.

Kroonika.

Eesti.

Kaubandusline läbikäimine nõukogude Venemaaga.

27-30. septembrini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupe

24 vagunit ajalehepaberit, kaal 294,9 tonni.

2. Transiitkaupe.

5 vagunit heeringaid, kaal 79,0 tonni ja 1 vagun segakaupa, kaal 128 klgr.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

9 tsisterni naftat, 111,5 tonni.

Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

27-30. septembrini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

3 vagunit tsementi, kaal 49,5 tonni; 1 saadetus mifmesugust pudukaupa, kaal 542 klgr.; 1 saadetus villast riiet, kaal 360 klgr.; 1 saadetus Tartu „Pain Normali“ leivavabriku küpsetatud teraleiba, kaal 330 klgr.; 1 saadetus nahakaupa, kaal 189 klgr.; 2 vag. mööblit, kaal 2695 klgr. ja 1 saadetus raudteoseid, kaal 89 klgr.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

1 tsistern petroleumi, kaal 9,9 tonni; 1 saadetus mifmesugust pudukaupa, kaal 355 klgr.; 2 saadetus viljatuulamise masinaid, kaal 1760 klgr. ja 2 vagunit segakaupa, kaal 15,0 tonni.

Eesti väliskaubandus juulis ja augustis 1924. a.

Juulikuus oli sissevedu väljaveost 373,5 milj. mk. võrra suurem, kuna augustis sellevastu 258,7 milj. marga eest rohkem välja kui sisse veeti

	Sissevedu.		Väljavedu.	
	(milj. Emk.)		(milj. Emk.)	
	juuli	august	juuli	august
Tera- ja jahv. villi, kartul, loomatoit	241,8	20,8	3,1	3,5
Toiduained-karjasaadused	0,2	1,1	13,8	184,7
Kala ja kalakaup	55,4	37,0	1,7	4,2
Muud toidu- ja maitseained, piiritus ja joogid	178,9	81,1	23,8	7,1
Elusloomad ja linnud	0,002	0,04	10,9	19,7
Nahk, nahakaup ja muud loomasaadused	14,4	16,0	17,8	12,0
Seemned ja elustaimed	7,2	1,1	—	—

Puu- ja puutööstuse saadused	3,0	5,1	138,3	290,8
Paber, paberikaup ja trükitööd	12,2	21,3	36,3	75,9
Puuvill, lina ja muud kiained	127,8	15,4	102,5	40,2
Tekstiiltööstuse saadused	38,2	51,0	119,4	110,1
Metallid	31,3	28,5	1,7	2,5
Metallkaubad	44,5	34,0	1,2	1,5
Põllutööstusmasinad ja -riistad	7,5	22,4	0,001	0,8
Muud töö- ja jõumasinaid, transportabinõud	61,9	56,6	5,7	7,6
Instrumendid, aparaadid ja laskeriistad	4,3	4,5	0,3	0,04
Kivid, mullad ja nende saadused	18,1	10,2	24,0	47,1
Kivisüsi, koks ja põlevkivi	24,3	19,3	0,02	—
Õlid, rasvad, vaigud ja nende saadused	68,0	44,4	0,1	0,1
Väetisained	4,7	57,8	0,3	—
Keemiaained, värvid, aptegikaubad	30,4	25,9	2,8	9,8
Kunstikaubad, muusikariistad ja muud eelpool nimetatud kaubad	3,3	5,2	0,3	0,7
Kokku	977,6	559,7	604,1	818,4

Maade järele:

Belgia	4,4	25,5	32,6	12,8
Daani	30,0	10,8	42,3	44,8
Danzig	4,0	3,2	—	3,2
Hollandi	28,7	19,4	7,3	2,7
Inglismaa	97,1	79,5	221,9	317,1
Läti	22,7	28,3	43,9	60,7
Norra	15,7	9,9	—	0,4
Poola	22,2	—	0,3	—
Prantsuse	6,5	6,8	22,3	39,5
Rootsi	39,3	45,5	23,8	30,8
Saksa	290,0	248,5	114,4	186,6
Soome	17,6	28,1	29,7	29,2
Czecho-Slovaakia	30,2	3,6	0,2	—
Vene	221,2	9,5	9,0	68,3
Ühisriigid	137,6	30,1	0,2	8,9
Leedu	—	—	26,3	16,2
Muud	10,3	11,0	—	—

Ametlikud teated kaubandustööstusministeeriumilt.

Soome.

Soome tingimised krediti andmiseks Eestile ja Lätiale. Nagu varemalt teatasime, asutas valitsus komitee, mille ülesandeks tehti kava valmistamine

Eduskunna poolt antud 10 milj. margalise krediidi lubamiseks Eestile, Latviale ja Leedule Soome tööstussaaduste sisseveo kergendamiseks nimetatud riikidesse. Neil päivil on valitsus kinnitanud komitee ettepaneku.

Krediiti antakse eraisikule, osaühisusele, aktsiaseltsile, tarvitajateühisusele ehk konsortsiumile, ostja riigi täielise tagatise vastu. Laen antifakse 3—24 kuu peale, protsents on 6. Ka on võimaldatud krediidi saamine pikemaks ajaks. Krediiti lubatakse kuni 75% ostetud kaupade hinnast ja kõige väiksema laenu suurus on 25.000.— Smk. Soome pakub krediidi abil ainult neid kaupaid, mis võivad võistelda ostumaade omadega, nimelt: põllutööstusmasinad ja -riistad, nagu koorelahutajad, rehepeksugarnituurid, äkked, adrad, sugu- ja tõuloomadest hobused, maakari ja sead ning seemnevilli ja supervosvaat. Müüja on kohustatud muretsesma ostjalt lepingu ja ostjariigi tagatise ja esitama kõik dokumendid Soome krediitkomiteele, kes asja ostustab ja volitab riigikassa välja maksuma müüjale krediidid.

Nimetatud ekspordikrediidi komitees on olnud arvamist, et mainitud 10 miljonist tuleks ka Venemaale krediiti anda. Sellega läks ettepanek veidi lahu põhimõttest, mis Eduskunna poolt laenu asjas otsustatud.

Kartulihinnad Soomes. 25. sept. osteti Soome sõjaväe tarbeks kartulid, kaeru, heinu vähempakkumise teel. Pakkujaid oli ilmunud rohkesti oksjonile ja hinnad olid 10—15% odavamad kui eelmisel aastal. Näit. kartulite ülesostjad tahtsid 95—100 Soome penni kg-st, kui nad sõjaväele kartulid muretsesvad. Ülesostjad on Eesti kartulitest pakkunud 65—70 Soome penni kg-st cif Helsingis.

Pohlade väljavedu Soomest. Et tänava aastal hea pohlasaak oli, on pohle üsna rohkesti väljamaale, eriti Saksamaale viidud. Ekspordifirmade ülesostjad on määrtud marjanoppijatele Smk. 1:75—2:— kg-st nii et mitmel pool maal on kehvematel inimestel olnud hea teenistus. Linnades makstakse pohladest Smk. 3:50 ümber kg.

Elukallidus Helsingis. Elatiskalliduse indeks Helsingis oli augustikuus 35,3 punkti suurem kui eelmises kuus. Kolme viimase kuu jooksul on tõus olnud 10%. Elu kallinemise põhjuseks augustis olla kõrged maksud ja üürid; on oodata, et toiduainete hinnad edasi tõusevad. Näit., septembris tõusid piimasaaduste hinnad märksa ja oktoobris tulevad juure küttekulud. Tõesti on Helsingi üks maailma kallimatest linnadest.

Puuturg Soomes. Nagu teada, oli juuli-augusti kuul seisukord maailma puuturul niisugune, et puukaupa ei tahetud sugugi osta. Septembri keskpaiku on siiski olnud märgata jälle elavust ostjate hulgas. Peale Inglismaa, Prantsusmaa, Belgia ja Hollandi, on viimasel ajal ka Saksamaa väiksemad partiid ostnud. Hinnad aga on alla läinud. 3"×9" dealsist on makstud ainult 15½—16 nael. sterl. stand., kuna vastav hind kevadel oli 18—20 nael. ster. Männa-battensidest on saadud 14½—15½, scanlings'ist 15½—14½ naelster. fob. stand. Soomest on käesoleval aastal müüdnud 650.000 stand. Väljalaaditud on 485.000 stand. Eriti on siis jämedama puukauba hind märksa langenud. Põhjuseks olla ka see, et Hispaania, kes varemalt just jämedamaid sorte ostis, on keeluseaduse tõttu ostud lõpetanud ja teiseks olla Venemaal endiselt rohkem puukaupa välja viidud. Põletispuude

hinnad on püsinud kauemat aega pea muutmata. Praegu makstakse Helsingi sadamas, laeva peal, meetrilistest kasepuudest 330:— Smk. ja männapuudest 275:— Smk. ümber süllast (4 kub. meetrit). Väljaviies on väljaveotoll 8 Smk. süllalt. Nagu teada, on Eesti kub. süld 9.71 kubiikmeetrit ja hind praegu Tallinnas 9—10.000 Emga ümber. Sellega oleksid põletispuud Helsingis umbes 10% odavamad kui Tallinnas. Kui arvesse võtta väljaveotoll, laevale laadimise ja lossimise ning prahi kulud, tuleksid siiski Soomest toodud puud Tallinnas kallimaks kui omalt maalt ostetud Helsingis maksavad jälle 35 tsentimeetriselised valmis lõhutud kasepuud, koju toodult Smk. 430.— süllalt, nii et niisugused, korterite ahjude jaoks valmis puud on jälle hulga kallimad kui Tallinnas.

Alkoholsete essentside sisseveo tingimised Soome. „Valtion Alkoholiliike“ kirjutab sel puhul tsirkulaarselt: Need meie klientidest kes kavatsevad sisse vedada alkohoolseid essentse, parfüüme, lakki j. t. saatku Valtion Alkoholiliikkeen Pääkonttori'le, Helsingi, Fredrikinkatu 34, kirja, milles nimetatakse, mis tahetakse sisse vedada ja kui palju ning kui suure summa eest. Arve lõppu kirjutatagu firma nimi ja väljaveo riik. Kuna sisseveoloa saamiseks on vaja alkoholi tarvitamise inspektori luba — mille Valtion Alkoholiliike muretses — peab kirja juure lisatud olema arve, algkirjas ja õigeks tunnustatud ärakiri sellest. Kui ei ole soovitatav, et tolliluba märgitakse arve algkirja peale, tuleb saata peale arve algkirja veel kaks õigeks tunnustatud ärakirja.

Kulude katmiseks tuleb sissevedajal maksta Riiginõukogu otsuse põhjal 5% arve bruttosummast kui küsimuses on parfüümid ja essentsid ning 2½% lakide, polituuride j. t. pealt. Maks saadetagu ühes ülalmainitud kirjaga Valtion Alkoholiliike'le ära.

Kui alkoholitarvitamise inspektor otsustab palve jaatavalt, saadetakse algupärane arve tagasi. Kui on saadetud kaks kinnitatud ärakirja, saadetakse teine neist tagasi. Tagasisaadetud eksemplar on varustatud tolliloaga. Kui aga alkoholitarvitamise inspektor palve eitavalt otsustab, saadetakse otsus ühes kirjal kaasas olnud lisadega ja maksudega tagasi.

Meil on au teatada, et 1. augustist peale antakse tolliluba ainult neile essentsidele, mis vastavad Soome Sotsiaalministeeriumi Karskusosakonna poolt välja-tõõtatud järgmistele määrustele:

„Essentsideks loetakse vedelikke, mida tarvitatakse toidu- ehk maitseainetele lõhna ehk erilise maitse andmiseks ning mis sisaldavad peale etüülalkoholi ja vee eeterõli, eeterisi ehk eeterisi sarnasel määral, et lisades 10 cm³ essentsile nii palju vett juure et segu 27 cm³ on ning imbutades seda natriumkloridiga, natriumkloridi pinnale eralduv vedelik on vähemalt 4% essentsi määra.“

Eksiarvamiste ja asjata kirjavahetuse ärahooldmiseks tuleb kindlaks teha, et müüjate poolt pakutud essentsid tõesti vastavad mainitud määrustele. Tollilubasi ei anta konjakiessentsidele.

Juhime veel tähelepanu selle peale, et ainult neil isikutel ja äridel on õigus hankida essentse, kel sellekohane luba Sotsiaalministeeriumi Karskusosakonnalt. Tollilubade saamine on seletatud meie ringkirjas Nr. 5, mõõdnud aasta jaanuarikuusi.

Eesti purjekad ja turuaeg Helsingi sadamas. Et Eesti purjekatest müüakse Helsingi sadamas kaupasi terve päeva, kuna turuaeg õieti on 8—12 e. l., on „Svenska Pressen“ järele pärinud Soome Välisministeeriumist, kas Eesti-Soome kaubaleping annab

eeslastele eesõigusi turuaja suhtes; ministeeriumist on vastatud, et niisugusi eesõigusi lepingus ei ole antud, vaid et see on vanast ajast päritud müügi-komme. — Kartulite engros-hinnad on 64–75 Smk. hektol.

Exportkrediit. Lähemal ajal sõidab Soome valitsuse esitaja Eesti ja Latvia valitsustega läbirääkimisi pidama, kas nad soovivad laenu saada ja kas resp. valitsused garanteerivad laenude tagasimaksimist. Arvatavasti sõidab Soomest praegune keskkaubakoja esimees dr. Järnström, kes ka kevadel Tallinnas samas asjas viibis.

Metsapõlemised. Soome metsade peavalitsuse teadete järele põles viimasel suvel riigi metsa 50.000 hektari.

Metsasaaduste väljaveo krediit. Siitamaani on Soome metsatöösturid saanud ettemaksusi väljaveetavast kaubast peaaesjalikult Inglismaa pankade läbi. Kuna on oodata, et naela kurs edasi tõuseb, dollar aga püsib stabiilsena, on Soome Pank teinud New-York'i pankadega lepingu, mille järele Soome töösturid saaksid dollari-krediiti väljaveokaupade vastu. Kuna Inglismaa on suur puukaubaostja ja kuna ta heameelega on senini krediiti annud, on ta ühtlasi sidunud müüjate käed, mis hindadesse puutub. Nüüdse uue korralduse juures vabanevad Soome töösturid Inglise rohameeste mõjust hindade määramise suhtes.

Soome põllumajandusel näivad rasked ajad olevat. Põllutööstalitsuse statistika osakonna poolt antud teadete järele on aasta 1922 puhaskasu põldhektari pealt 46.4% väiksem kui eelmisel aastal. Puhaskasu on olnud keskmiselt, tervel maal, ainult 4.7%, Lõuna-Soomes 6.6%, Põhja-Soomes aga on saadud kahju 0.4% majapidamise pandud kapitali pealt. Eriti on talude rentabiliteet lüüdnud halvemaks väikeses taludes. Puhaskasu põldhektarilt on eriaastatel olnud järgmine:

1922 a. 354: — Smk.	1921 a. 658: — Smk.
1920 a. 632: — „	1919 a. 544: — „
1918 a. 589: — „	1912–1914 a. 48: — „

Eesti õunad Helsingis. Sellest hoolimata, et õunasaak tänava aasta väga halb oli, on siiski Helsingi sadamas 15–16 purjekat õunalaadungis. Hinnad on natuke kõrgemad kui viimsel sügisel, engroskaubas 6–8½ Smk. ja väikesel viisil müües on paremate sortide eest saadud 10 Smk. kg. Küsimist aga on vähe, sest üldse kaevatakse rahapuuduse üle.

Teated ettevõtete tegevusest.

Kaubandus-tööstusministeeriumi tööstuse osakond on järgmiste uute tööstuseetevõtete sisseadmiseks ja neis tööalgamiseks luba annud:

A/s. „**Extraktor**“ Tallinnas, Telliskivi tän. nr. 9, õlide ja taimevõlthase sisseadmiseks. Tehasel on 12 töölist ja 6 ametnikku. Jüandjaks lokomobiil 100 h. j. ja elektrimootor 12 h. j. Valmistab lina-, kookos- ja teisi õlisid ning taimevõid, nii sise- kui ka välisuru tarbeks.

O/ü. „**Estonia eksporditapamajad**“ Tallinnas, Lasnamäel vorstivabriku ja sarvloomade tapamaja sisseadmiseks. Ettevõtte on 10 töölist.

Ettevõtte valmistab vorste, sinke jm. lihasaadusi sise- ja välisuru jaoks.

K/m. „**D. Sinovjev & Ko.**“ Narvas, Jõa-orus, malmi- ja toruvalamise tehase sisseadmiseks ja seal töö algamiseks. Ettevõttes leiavad 55 töölist ja 6 ametnikku teenistust. Jüandjaks on aurasinad kogujõuga 160 h. j. Valmistab igasuguseid valafitsimalmist, terasest ja vases, esialgu püüab keskütte radiatoore siseturu jaoks valmistada.

Meyer Judeikin'ile Võrus, Vabriku tän. nr. 6 laualõikamise vabriku ja jahuveski sisseadmiseks. Ettevõttes leiavad 25 töölist tööd. Jüandjaks on lokomobiil 30 h. j. Valmistab mitmesuguseid metsamaterjaale ja teravilja saaduseid välis- ja siseturu tarbeks.

Schlioma Klaus & Ervin Brock Tartus, Tähtvere tän. nr. 15 nõõpidevalmistamise töökoja „Eestindõp“ sisseadmiseks ja seal töö algamiseks. Töökojas leiavad 20 töölist tööd. Jüandjaks on elektrimootorid kogujõuga 8 h. j. Valmistab mitmesuguseid nõõpe.

Hans Sinisoff'ile Tallinnas, Suur-Tartu maant. nr. 63 saeveski, kivi- ja puutööstuse töökoja sisseadmiseks ja seal tööalgamiseks. Ettevõttes leiab 20 töölist tööd. Jüandjaks on lokomobiil 27 h. j. Valmistab laudu, viljapuhastamise masinaid, ukseid, aknaid, treppide kive jne.

Gustav Tensing'ile, Narvas, Viru- ja Rahu t. nr. 15/10 leivaküpsetamise töökoja sisseadmiseks ja seal töö algamiseks. Töökojal on 10 töölist. Valmistab leiba kohalikeks tarviduseks.

Jaan Hiitop'ile, Helme vallas, Valga maakonnas, toorelina puhastamisvabriku sisseadmiseks. Vabrikus leiavad 20 töölist tööd. Jüandjaks on veski-turbiin 20 h. j. Puhastab tooreid linu ja valmistab neid müügiks.

Johan Dietrichstein — Vinni asutus“ Vinni mõisas, Viru maak. saeveski sisseadmiseks ja seal töö algamiseks. Saeveskil on 8 töölist. Jüandjaks lokomobiil 8 h. j. Valmistab mitmesugust ehitusmaterjaali siseturu tarbeks.

Jaan & Ilmar Paris Tartus, Vene- ja Kalda tän. nr. 1/16 villakraasimise- ja ketramise töökoja sisseadmiseks ja töö algamiseks. Töökojal on 10 töölist. Jüandjaks elektrimootorid kogujõuga 9 h. j. Kraasib ja kettab villu siseturu jaoks.

Eduard Schuting'ile, Märjamaa vallas Läänemaal, saeveski sisseadmiseks ja seal töö algamiseks. Saeveskis leida 12 töölist tööd. Jüandjaks on „Benz“ traktor 30 h. j. Valmistab mitmesugust ehitusmaterjaali siseturu tarbeks.

L.

Ärikalender.

15. oktoobril.

Puutööstuse A/S. „**Narova**“ aktsionäride erakorraline peakoosolek kell 1/25 p. l. seltsi ruumides Tallinnas, Narva mnt. nr. 27.

19. oktoobril.

Viljandi likööri- ja veinivabrikute o/ü. „**Alko**“ erakorraline peakoosolek kell 11 e. l. Tallinnas, Põhja Panga majas, S. Karja tän. nr. 20. Tööstuskaubanduslise aktsiaseltsi k.-m. „**Jaan Malm A/S.**“ aktsionäride erakorraline peakoosolek kell 10 homm. Tartus, Vabriku tän. nr. 1 juhatuse ruumes.

20. oktoobril.

A/S „Nagel, Knabe ja Ko.“ erakorraline peakoosolek kell 5 p. l. seltsi ruumes. Uus tänav 14.
A/S „Heinrichsen ja Ko.“ erakorraline peakoosolek kell 6 öht. istungite ruumes Uus tän. 44.

Tähtsamad enampakkumised.

Metsaoksjonid.

22. oktoobril 1924. a. Kärđlas Kärđla metskonna metsaülema kaniseleis Kõrgesaare metskonnast 5292 puud ja 32,87 tiinu, 24 tüki, hinnatud 1.238.225.— marka.

23. oktoobril 1924. a. Rakvere vallamajas, a) Undla metskonnast 92 puud ja 15,90 tiinu, 12 tüki, hinnatud 679.075.— marka. b) Sagadi metskonnast 28,79 tiinu, 22 tüki, hinnatud 1.567.406.— marka.

23. oktoobril 1924. a. Jõgeva seltsimajas, Kaavere metskonnast 58,69 tiinu, 22 tüki, hinnatud 1.595.381.— marka.

24. oktoobril 1924. a. Haapsalus metskonna metsaülema kaniseleis, S. Lossi tän. nr. 12 Haapsalu metskonnast 3,83 tiinu, 11 tüki, hinnatud 59.852.— marka.

27. oktoobril 1924. a. Kaiavere kaitsemõisas metskonna metsaülema kaniseleis, Kaiavere metskonnast, 80,21 tiinu, 42 tüki, hinnatud 4.326.820.— marka.

28. oktoobril 1924. a. Võrus, „Kandle“ seltsi ruumes: a) Roosa metskonnast 176 puud ja 17,46 tiinu, 11 tüki hinnatud 1.272.568.— marka. b) Vasteliina metskonnast 351 puud ja 17,65 tiinu, 15 tüki, hinnatud 1.139.223.— mk.

28. oktoobril 1924. a. Tallinnas, Harju maakonna metsaülema kaniseleis, S. Roosikrantsi tän. nr. 12 a) Kolga metskonnast 588 puud ja 64,77 tiinu, 27 tüki, hinnatud 2.803.111.— mk. b) Vihterpalu metskonnast 197 puud ja 12,88 tiinu, 6 tüki, hinnatud 776.983.— mk.

29. oktoobril 1924. a. Räpina vallamajas Räpina metskonnast 41,56 tiinu, 33 t., hinnatud 2.611.191.— marka.

29. oktoobril 1924. a. Nurtu mõisas, metskonna metsaülema kaniseleis Valgu metskonnast 40,31 tiinu, 64 tüki, hinnatud 1.541.083.— marka.

30. oktoobril 1924. a. Pärnus, Pärnu maakonna politseivalitsuse ruumes, Surju metskonnast 63,25 tiinu, 72 tüki, hinnatud 4.620.809.— mk.

30. oktoobril 1924. a. Tapa alevi politseivalitsuse ruumes, Tapa metskonnast 36,47 tiinu, 56 tüki, hinnatud 2.161.592.— mk.

3. novembril 1924. a. Viljandi vallamajas, Vastemõisa metskonnast 60,65 tiinu, 52 tüki, hinnatud 2.617.285.— mk.

Ligemaid teateid müügile tulevate metsatükkide üle annavad kohalikud metsaülemad ja metsade peavalitsus, Tallinnas, Kiriku tän. nr. 4.

Tähtsamad vähempakkumised.

Riigi raudteevalitsuse varustusosakond (Tallinnas, Tehnika tän. 16-a, tuba 18), kinnisel, 27. oktoobril

s. a. kell 10 homm. — umbes 4000 pd. petrooleumi ja umbes 200 pd. mootornaftat.

Isiklikud teated.

Abletu varanduste lahutamise lepingud.
Aleksander Kala ja Minna Pauline Kala, sünd. Albus; Ernst Attemann ja Anna Attemann, sünd. Christiansen; Mihkel Ulemann ja Olga Ulemann, sünd. Fenrich; Maksim Kagan ja Dora Kagan, sünd. Aptekman; Oskar Julius Nuudi ja Veera Nuudi, sünd. Gustavson; Robert Ital ja Salme Ital, sünd. Kaasik; Alfred Lukken ja Anna Lukken, sünd. Jürgens. (R. T. nr. 117/118-1924.)

Varanduse hoolekanne. Georg Bicke varanduse üle on hoolekanne sisse seatud. (R. T. nr. 117/118-1924.)

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutele nädalatele on meie era-kokkuvõtte järele riigi laiaroopalisel raudteedel kaupu laaditud järgmisel määral (vagunid):

	9—18. aug.	16—23. aug.	23—30. aug.	30 aug. 6. sept.	6—13. sept.	13—20. sept.
Teravilja ja jahu . . .	62	31	—	58	35	61
Kartulid . . .	—	—	1	6	12	35
Elusloomi . . .	66	79	104	60	63	83
Linu . . .	2	5	2	4	7	7
Põletispuid . . .	271	173	183	183	173	178
Muud metsamaterjaali . . .	556	560	586	530	479	374
Põlevkivi . . .	197	183	178	163	207	213
Muud era-kaupa . . .	1187	1115	1347	1233	1093	1001
Kokku . . .	2341	2146	2433	2237	2069	1952
Raudtee veod . . .	270	280	258	320	329	304

Kokku laaditud . . . 2611 2426 2691 2557 2398 2256

Tallinna laiaroopalisesse kaubajaama on samade aegade jooksul sisemaalt sisse tulnud:

	1—7. aug.	7—15. aug.	15—23. aug.	23—31 aug.	1—7 sept.	7—15 sept.
Teravilja ja jahu . . .	2	4	7	21	24	28
Kartulid . . .	1	4	3	—	—	1
Põletispuid . . .	204	166	198	233	109	131
Metsamaterj. . .	162	186	161	196	315	323
Linu ja takku . . .	1	3	—	2	1	1
Muud erakaubad . . .	83	101	125	97	99	101
Põlevkivi . . .	26	36	31	63	86	88
Kokku . . .	479	500	525	612	634	673

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem		Lina seemned, õli 87% basis fr Tall.	400—450
Ameerika sort	pd. 1080—1100	külvil 96%	pd. 480—500
sõre Ameerika	" 1120—	Takud, Codilla I	" —
A/S. Rotermanni tehaste jahud:		II	" —
nisu, pehme,	" —	Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.	" 55—58
" sõre	" —	Newcastle	" 52—53
" pehmed, teised sordid	" —	sepa	" 60—62
Rukki jahud	" 420—430	Koks, valu	" 89—
püül	" 590—620	gaasi	" 85
Nisu, Vene	" —	Põlevkivi, I. sort	" 10
Rukis Eesti	" 375—385	Põlevkivi, II. sort	" 7,5
Vene	" —	III.	" 5
Kaerad, toidu, Eesti	" 220—230	Raud, sordi	" 310—330
seemne, Vene	" —	talad (T)	" 320—360
Odrad, Eesti	" 260—270	vits	" 450—500
Erned, rohelisted, Eesti	" —	raud plekk	" 500—540
" Hollandi	" —	tsingitud	" 810—840
Riis, Burma II.	" 790—800	Teras Inglis	" —
Kartulid, eksport fob Tallinn	" 72—75	Saksa	" —
piirituse	" —	nikkel	" —
Kartuli tärkliis „Superieur“	" 790—	vedru	" 520—550
Piim, pudelites	ltr. 18	tööriistade	" 1200—1400
Või, meierei, eksport	n. 145—148	talla	" —
Või siseturg	" 100—105	Malm	" —
Margariin, väljamaa	" 60—65	Inglitina	" 10500—11000
Juust, kohalik Schveitsi	pd. 2800—3000	Seatina	" 1200—1400
Kaseiin	" 750—950	Vask, plekk punane	" 4500—4900
Munad, eksport I. s. (sinine tpl.)	" 21—22	vaige	" 4400—4800
II. s.	" 18—19	Tsink-plekk	" 1600—1800
Kakao, Ingliš	pd. 2400—2600	"	" —
Ameerika	" —	Masinaõli, Vene, Nobel No. 6	" 680—700
Hollandi	" 2800—3200	Ameerika	" 670—730
Kohvi, Rio Santos	" 4800—5000	solaar	" —
Kohvi, Kesk-Ameerika sordid	" 5400—7200	Autolien	" 1200—1400
Mexiko	" —	auto	" —
Tee, lahtine Pekoe broken, Java	" —	Tsilindriõli, Vene	" 1080—1260
" Orange Pekoe, Java	" 6400—7200	Ameerika	" 800—1200
" " Tseilon	" 7200—7600	Põlevkivi õli	" 180—240
" " Moning, Hiina	" 4800—5400	pigi	" 270—300
Suhkur, peenike valge, Saksamaa	" 1020—1030	Nafta, Vene	" 290—300
" Java	" 1035—	Ameerika	" 230—240
" Poola	" —	Petrooleum, Vene	" 310—320
" Czechoslovaakia	" 1040—	Ameerika	" 340—350
Sirup, kartuli, B 420	" 850—	Bensiin, Vene	" 700—720
" B 380	" —	Ameerika	" 700—720
" Glucose	" 825	Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob	ltr. —
Sool, lahtine	" 62—64	Pesusooda	pd. 285—
Heeringad Yarmouth, Mattie	tünn —	Seebikivi 72% Inglis	" 680—700
" Shotti Fulls	" —	Parafiin 102—1100	" 1400
" Shotti Mat Full talve püük	" 5600—5800	1200—1340	" —
" Matties	" 5350—5550	Parkimise ekstrakt	" —
" Norra Sloe	" —	Väävel, õie 98%	" 400
Liha, sea, I. sort	pd. 1800—1880	Värvid, nigrosin vees sulav, välj.	pd. 9300
" looma, I. sort	" 1000—1120	tsinkvalge Saksa roh. PZ.	pd. 1880
Pekk, eksport. I s.	" —	" Prantsuse	" 1880
Heinad, aasa vaguniviisi	" —	" tinavalge Inglise	" 1800—1880
Õllkoogid, linaseemne	" —	" ooker Prants.	" 310—400
" palmi	" 240—	Väetisained, salpeeter, Norra (k. 6 pd.)	" —
" päevalille	" —275	Chile	" —
" soja	" 370—	" Superfosf. E. T. K. must kukk	" —
Nisukliid	" 240—	(k. 6 pd.) 18—20% fr. Tallinn	" 795—
Rukkikliid	" —	" Thomasjahu k.100kg. 17-18% k.	" 690—
Puuvilla riie, Bjas, D. I.	ars. 48,25—54	" Kaalisool, 30% kott 6 pd. frkojaam	" 840—
" Mitkal, ekstra	" 34,50—41,25	" 40%	" 1100—
Lina, Liivi R.	pd. 2700—2800	" Kainiit 12% lahtine,	pd. —
" Võru-Petseri	" 3250—3300	" Vosvoriit, Eesti 6%	" 34—36
" Tartu	" 3000—	Paber, rotatsiooni	" 430

Tsement, Portland, Port-Kunda pütt 10 pd. 10 naela	pütt	830
Tsement, Portland, Port-Kunda pütt 10 pd. 10 naela fr. Kunda	"	—
Tsement, Portland, Aseri	"	760
Kriit, toores	pd.	85—110
" pestud	"	110—150
Asfalt	"	150
Tõrv, kivi	"	250—325
" puu kodumaa	"	325—400
Lubi	"	38—40
Gips, tükikides frko Isborsk	"	25
" jahvatatud toores	"	35
" krohvimise, ilma kottideta	"	45
Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.	"	6500
Silikat D/B/B/	"	4750
Puumaterjalid, saetud	"	—
Eesti Strd I, II ja III s. frko Tal.	"	—
" IV s.	"	—
" propsid; 7×7	"	—
" liiprid	"	—
Põletispuud, sega 20% okaski, k. sld.	"	—
"	"	—
Nahk, talla, Eesti kodumaa tooresnahast valmistud . pd. I s.	"	4800—5200
Nahk, talla, Ameer. tooresn. valmist. I sort	"	5800—6800
Nahk talla, Ameer. tooresn. valmist. II sort	"	4400—4800
Toores nahk väiksed ja suured	"	—
Tuletikud, origin. kast (500 pakki)	"	6000—6400

Prahid :

Lina

Tallinn — Stettin	tonn	£ —
" — Ghent	"	—
" — Dundee	"	—
" — Belfast	"	—
" —	"	—
" —	"	—

Takud + 0/0

Puumaterjalid D/B/B/ standard

Tallinn — London	sh.	—
" — E. C. C. P. (Ingl. idarand)	"	—
" — Antwerpen	"	—
" — Southampton	"	—
" — Manchester	"	—
" — Amsterdam	"	—

Segakaup tonn

Tallinn — Stettin	sh.	8—20
" — London	"	—
" — Stockholm, või	Rk.	10—35
"	"	—
"	"	—

Kartulid

Tallinn	"	—
"	"	—
"	"	—
"	"	—
"	"	—

Tallinna börs kursisedel

		6. X.	8. X.	10. X.
1 dollar	O.	402,—	396,—	380,—
	M.	404,—	400,—	385,—
	T.	—	—	385,—
1 naelsterling	O.	1793	1766	1702
	M.	1802	1784	1724
	T.	1802	—	—
100 Saksa rentmk.	O.	9.500	9.400	9.000
	M.	9.675	9.550	9.175
	T.	—	—	—
100 Soome mrk.	O.	1005	994	954
	M.	1013	1002	967
	T.	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	10.700	10.550	10.125
	M.	10.775	10.650	10.250
	T.	—	—	—
100 Daani krooni	O.	7000	6900	6650
	M.	7075	7000	6750
	T.	—	—	—
100 Prantsuse frk.	O.	2100	2050	1950
	M.	2150	2100	2000
	T.	—	—	—
100 Holl. gulden.	O.	15.575	15.450	14.825
	M.	15.675	15.550	15.025
	T.	—	—	—
100 Läti	O.	7600	7500	7250
	M.	7800	7700	7400
	T.	—	—	—
100 Czechosl. kr.	O.	1185	1150	1125
	M.	1215	1190	1150
	T.	—	—	—
1 Eesti kroon	O.	—	—	—
	M.	—	—	—
	T.	108,—	107,—	103,—
100 Itaalia liiri	O.	1725	1700	1640
	M.	1775	1750	1675
	T.	—	—	—
100 Norra krooni	O.	5650	5675	5450
	M.	5725	5750	5525
	T.	—	—	—
100 Belgia franki	O.	1910	1875	1800
	M.	1960	1925	1830
	T.	—	—	—
100 Helveetsia fr.	O.	7650	7575	7280
	M.	7750	7675	7380
	T.	—	—	—
1 Tschervonetz	O.	1925	1900	1825
	M.	2075	2000	1925
	T.	—	—	—